Digitaliseringsdirektoratet
Norwegian Digitalisation Agency

NIFS

Øvelser for bedre informasjonssikkerhet og informasjon om Digital 2020

Felles møte NIFS og NØEF

–

dsb
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Digitaliseringsdirektoratet
Norwegian Digitalisation Agency

Nettverk for informasjonssikkerhet (NIFS)

Formålet med NIFS er å dele erfaringer innen arbeid med informasjonssikkerhet på tvers av offentlige virksomheter

- Målgruppe er offentlig ansatte i stat og kommune
- Det holdes 5 møter i året med foredrag og faglig diskusjon

Ønsker du å bli medlem?

Send e-post til Infosikkerhet@digdir.no

Agenda

TID	TEMA
10:00	**Introduksjon til dagen og kort om NIFS (Nettverk for informasjonssikkerhet)** Kjetil Korslien, Digitaliseringsdirektoratet
10:05	**Praktisk gjennomføring og agenda** Zoya Shah, Digitaliseringsdirektoratet
10:07	**Kort om NØEF (Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum)** Elisabeth Næss, DSB
10:10	**Digital 2020** Tor Honningsvåg, DSB
10:25	**Kompetanseløpet** Per Arne Kvam, DSB
10:35	**PAUSE**
10:50	**Introduksjon til øvingspakkene** Anders Gundersen, DSB
11:00	**Scenarioene i øvingspakkene** Grethe Østby, NTNU
11:40	**Informasjonssikkerhetsarbeidet ovenfor kommunene** Grethe Østby, NTNU
11:50	**Avslutning og oppsummering** Kjetil Korslien, Digitaliseringsdirektoratet

Digital 2020

NIFS 9.9.2020
Tor Honningsvåg, DSB
Prosjektleder

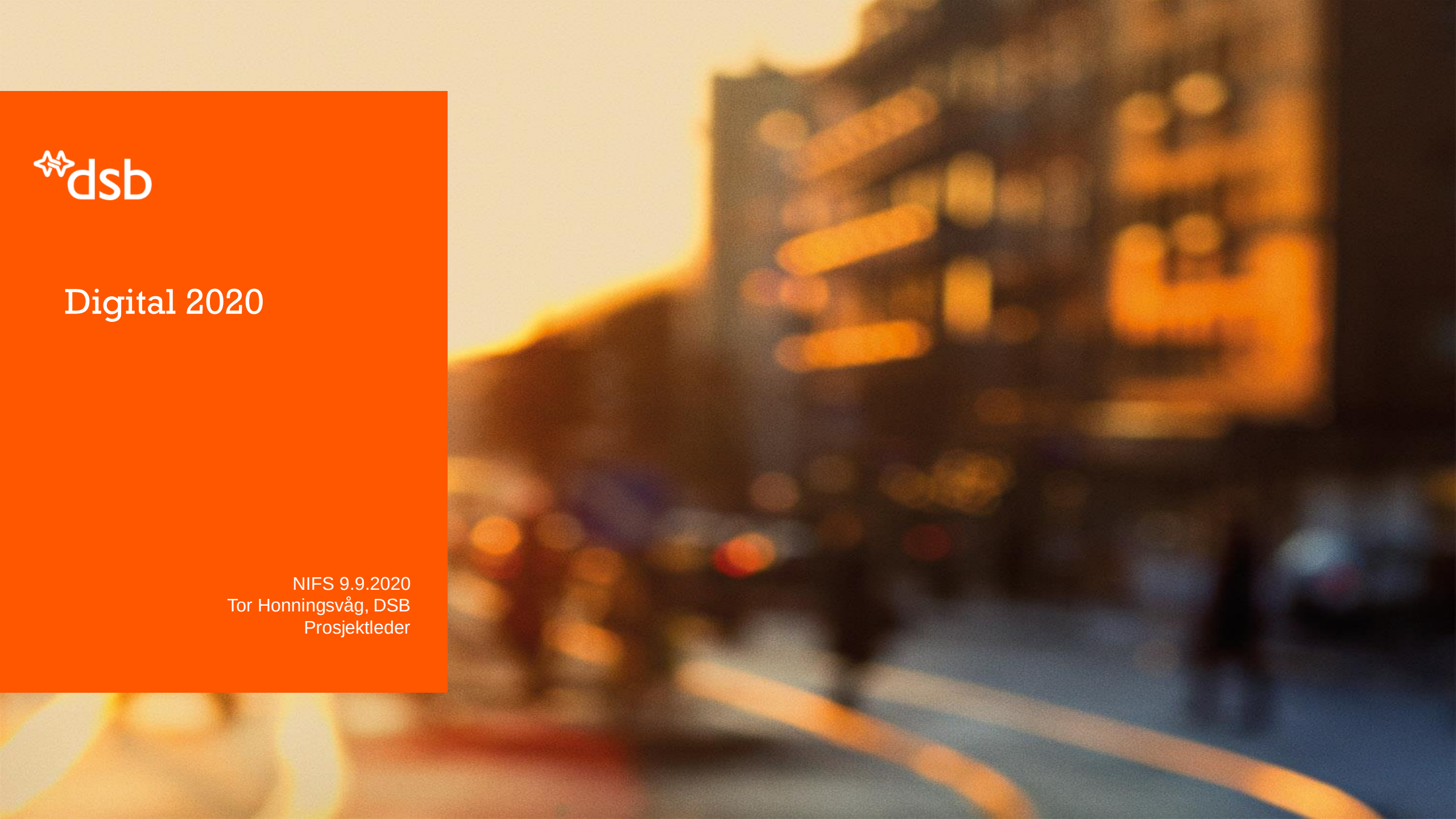

Revidert fremdrifts- og gjennomføringsplan

- Øvelse Digital 2020 skal gjennomføres i 2020
- Øvelse Digital 2020 skal oppfylle formålet med øvelsen og ta opp i seg hensikten med øvelsen, prioriterte samarbeidsområder for digital sikkerhet samt øvingsmålene
- Øvelse digital 2020 skal inneholde alle de opprinnelige elementene kompetanseløp, spilløvelse og øvingspakker
- Øvelse Digital 2020 skal tilpasses i henhold til nåværende og forventede ressurssituasjon i deltakende virksomheter.

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Endringer fra opprinnelig plan

Planlegging og gjennomføring digitaliseres.

Lengden på kompetansehevingsseminarene reduseres.

Spilløvelsen reduseres til en dag og flyttes til 3. desember 2020.

Deltakere i spilløvelsen reduseres med primærmålgruppen og utvalgte fra sekundærmålgruppen.

Sekundærmålgruppen tilbys kompetanseseminar og øvingspakker. Også tilgang til evalueringsrapport.

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Deltakere.

PRIMÆRMÅLGRUPPE	
Operasjonelt ("krisestab") og strategisk nivå ("kriseledelse") i offentlig og privat virksomhet som har et sektorovergripende ansvar innen digital sikkerhet.	NSM, FCKS, PST, E-tj, Kripos, NSR?
Operasjonelt og strategisk nivå i offentlig og privat virksomhet som har ansvar innen digital sikkerhet i finanssektoren.	Finanstilsynet, Norges Bank, Finans Norge, Infrastruktureier(e) Andre finansinstitusjoner som er koplet koplet til FinansCERT og som ikke er koplet til FinansCERT.
Sektorvise responsmiljøer innen digital sikkerhet i finanssektoren.	FinansCERT.
Operasjonelt nivå i virksomheter i Forsvaret som har et ansvar innen digital sikkerhet.	Cyfor, FOH J6, E-tjenesten.
Departementer som har et sektorovergripende ansvar innen digital sikkerhet og departementer som har ansvar innen finanssektoren og forsvarssektoren.	Justis- og beredskapsdepartementet, Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet
SEKUNDÆRMÅLGRUPPE	
Operasjonelt ("krisestab") og strategisk nivå ("kriseledelse") i offentlig og privat virksomhet som ikke har et sektorovergripende ansvar innen digital sikkerhet og som ikke har ansvar innen digital sikkerhet i finanssektoren og forsvarssektoren.	DSB, DigDir, POD, Nkom, andre direktorater som ønsker å delta, private virksomheter som ønsker å delta.
Sektorvise responsmiljøer utenfor rammet sektor(er). Øvrige responsmiljøer innen finans.	HelseCERT, KommuneCERT pilot, DSS, osv. DNB CERT?
Regionale etater.	Fylkesmenn, FMFA.

Forutsetninger for at øvelsen skal gjennomføres i henhold til revidert plan

Digitalisering.

Fleksibilitet.

Tilgjengelige ressurser.

Øvingskapasitet og vilje.

Tid	Aktivitet
28.5.20	Kjernegruppemøte VI
20.8.20	Kjernegruppemøte V (digitalt)
31.8.20	Styringsgruppemøte III (digitalt)
9.9.20 09:00 – 12:00 (NIFS)	Kompetanseheving II (digitalt)
23.9.20	Planleggingskonferanse III A(PKIII A)
Oktober	Nasjonal sikkerhetsmåned, lansering øvingspakker
14.10.20 09:00 – 11:00	Kompetanseheving III (digitalt)
22.10.20 09:00 – 12:00	Kjernegruppemøte VI (digitalt)
9.11.20	Planleggingskonferanse III B (PKIII B)
26.11.20 12:00 – 14:00	Styringsgruppemøte IV
2.12.20 09:00 – 12:00	Kompetanseheving IV (digitalt) – oppspill til spilløvelsen
3.12.20	Spilløvelse (digital)
13.4.21	Evalueringskonferanse
11.5.21	Kjernegruppemøte VII
20.5.21	Styringsgruppemøte V
1.6.21	Frist evalueringsrapport

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Fokus i planleggingen fremover

Eventuelle justeringer i scenario og deltakelse på grunn av endring i Norges Banks leverandøravtaler.

Utvikle mediespill.

Avklare departementsspillet.

Sikre at alle tre samarbeidsområder innen digital sikkerhet ivaretas gjennom øvelsen

- Privat-offentlig
- Sivil-militært
- internasjonalt

Øvelse Digital 2020

Kompetanse-hevingsseminar

9. september 2020

Prosjektleder

Per Arne Kvam, DSB

Kompetanseheving – et behov

- Gjennomgang av tidligere øvelser og hendelser viser et behov for kompetanse og videreutvikling av både fagkunnskap, prosedyrer og planverk
- Det ble derfor etablert en plan for flere kompetansehevingsseminar (KHS) i forkant av Øvelse Digital 2020
- KHS tenkt både for selve øvelsen, men også for generell økt fokus og bevissthet omkring digital sikkerhet og beredskap, dets avhengigheter og sårbarheter

STYRINGSEVNE
- Roller, ansvar og myndighet
- Organisering

VERDIOVERSIKT
- Virksomhetskritikalitetsvurdering
- Klassifisering av verdier
- Risikostyring av digitale verdikjeder

RESILIENS
- Kontinuitetsplanlegging
- Beredskap
- Sikkerhetskultur

RESPONS
- Varsling
- Kapasitet
- Informasjonsdeling og kommunikasjon
- Samordning og koordinering av tiltak

Todelt oppdrag:

- Styrke kompetanse
- Bidra til å se pågående prosesser i sammenheng

Målgrupper:

- Offentlige myndigheter
- Private virksomheter
- Funksjoner

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

KHS – opprinnelig plan

- Opprinnelig plan og tematikk for totalt fire KHS gjennom vår og sommer 2020 var Styringsevne, Verdioversikt, Resiliens og Respons – fordelt slik:

Kompetanseseminar 1: PKII

Kompetanseseminar II: onsdag 18. mars
(Kun deltakere i øvelsen.)
Styringsevne: Roller, ansvar og myndighet – vise til erfaring

Kompetanseseminar III: onsdag 22. april
Verdioversikt: Verdiklassifisiering, risikostyring av digitale verdikjeder

Kompetanseseminar IV: onsdag 20. mai
Resiliens: kontinuitetsplanlegging, beredskap, sikkerhetskultur

Kompetanseseminar V: onsdag 26. august
Respons: varsling, informasjonsdeling og kommunikasjon, samordning og koordinering

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

KHS – nåværende plan

Tentativ plan

✓ 22-23. januar: KHS I (sammen med planleggingskonf.)

✓ 09. september: KHS II = NIFS og NØEF (altså i dag)

- 14. oktober: KHS III = Heldagsseminar – under planlegging
- 02. desember: KHS IV = PREPEX (dagen før øvelsen)

- 03. desember: **Øvelse Digital 2020 gjennomføres**

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

KHS 14. oktober

- Flere er allerede på plass – jobbes med endelig program
- Baseres på hva som er behov (inkl. spørreundersøkelse)
  - Program fra kl 09.00 til 15.30, inkl. lunsj (totalt ti innlegg)
  - Nasjonale og regionale roller, ansvar og krisehåndtering
  - Særskilte aktører innen digital sikkerhet og beredskap
  - Datakriminalitet – med særlig fokus på finanssektoren
  - Digital sikkerhet og samfunnskritiske funksjoner
  - Fremtidens digitale samfunn – utfordringer og sårbarheter
  - Mange eksempler/hendelser (ref. dataangrep og svikt)

KHS 2. desember

- PREPEX: Forberedelser til selve øvelsen (hensikt, mål, scenario)
- Hensikt: Å redusere samfunnets sårbarhet for tilsiktede uønskede digitale hendelser. Øvelsen skal gjennom tverrsektorielt samarbeid bidra til å:
  - H1: Forbedre evnen til å håndtere tilsiktede digitale hendelser.
  - H2: Øke digital sikkerhetskompetanse og evne til å forebygge og detektere digitale hendelser.
- Prioriterte samarbeidsområder:
  - S1: Privat-offentlig samarbeid
  - S2: Sivil-militært samarbeid
  - S3: Internasjonalt samarbeid
- Øvingsmål: Offentlige og private virksomheter og responsmiljøer skal effektivt håndtere en kompleks tilsiktet digital hendelse

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Motivasjon for økt kompetanse…

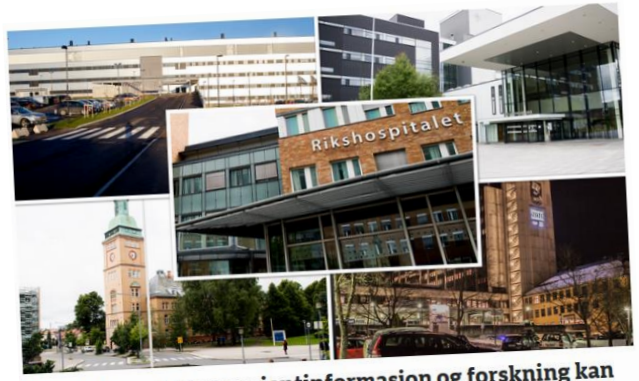

Beredskapsplaner, pasientinformasjon og forskning kan være stjålet fra Helse Sør-Øst

Ti store dataangrep: Måtte rive ut ledningene til 22.000 datamaskiner

Dataangrep kan ha mange mål. Informasjon, penger, påvirkning eller kun å ha det moro. Her er noen av angrepene som har skapt overskrifter i nyere tid.

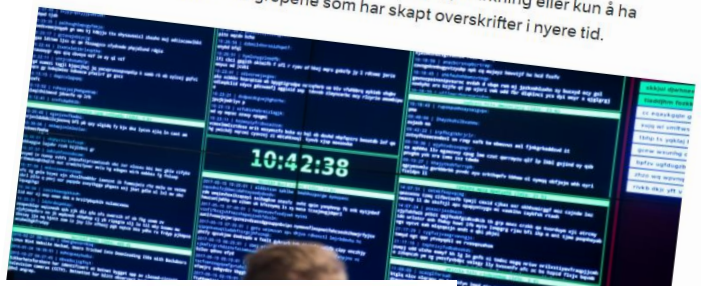

Camilla Wernersen
Journalist

Publisert 5. sep. kl. 23:25

Hydro-hacking kan ha kostet 350 millioner

Det økonomiske tapet etter cyberangrepet mot Hydro anslås til mellom 300 og 350 millioner kroner, viser en foreløpig evaluering.

Ansatte fikk beskjed om å ikke bruke datamaskiner eller nettverk på jobb.
FOTO: GUNNAR SANDVIK / NRK

Anders Brekke
Journalist

Publisert 26. mars 2019 kl. 13:54
Oppdatert 26. mars 2019 kl. 14:53

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Norsk byggevaregigant utsatt for dataangrep: - Vi kartlegger situasjonen utover kvelden

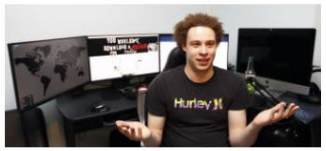

Fra gutterommet stoppet Marcus (22) dataviruset som rammet over 150 land

Tror løsepengeviruset kan ha løpt løpsk: - Ikke sikkert at personene bak så for seg dette

- Dataangrepet rammet 200.000 ofre i over 150 land

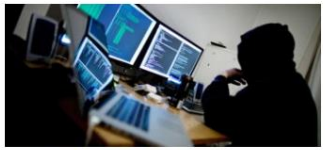

Britisk IT-ekspert mener nytt dataangrep kan være rett rundt hjørnet

PST trolig utsatt for dataangrep

Verftskonsernet Vard utsatt for dataangrep

Kripos og politiet i Møre og Romsdal etterforsker et datainnbrudd hos verftskonsernet Vard.

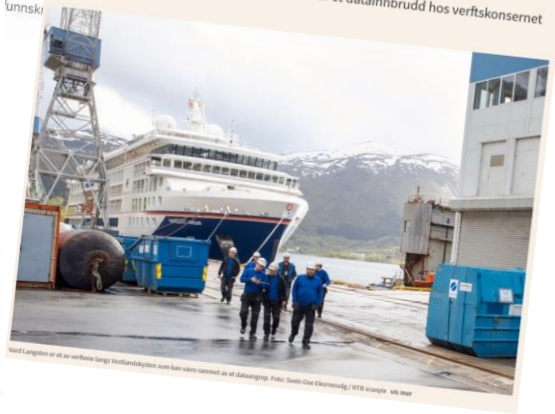

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

PAUSE

vi starter igjen kl. 10:50

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Digitaliseringsdirektoratet
Norwegian Digitalisation Agency

Øvelser for bedre informasjonssikkerhet («øvingspakkene»)

NIFS 9.9.2020
Anders Gundersen, DSB
Prosjektleder

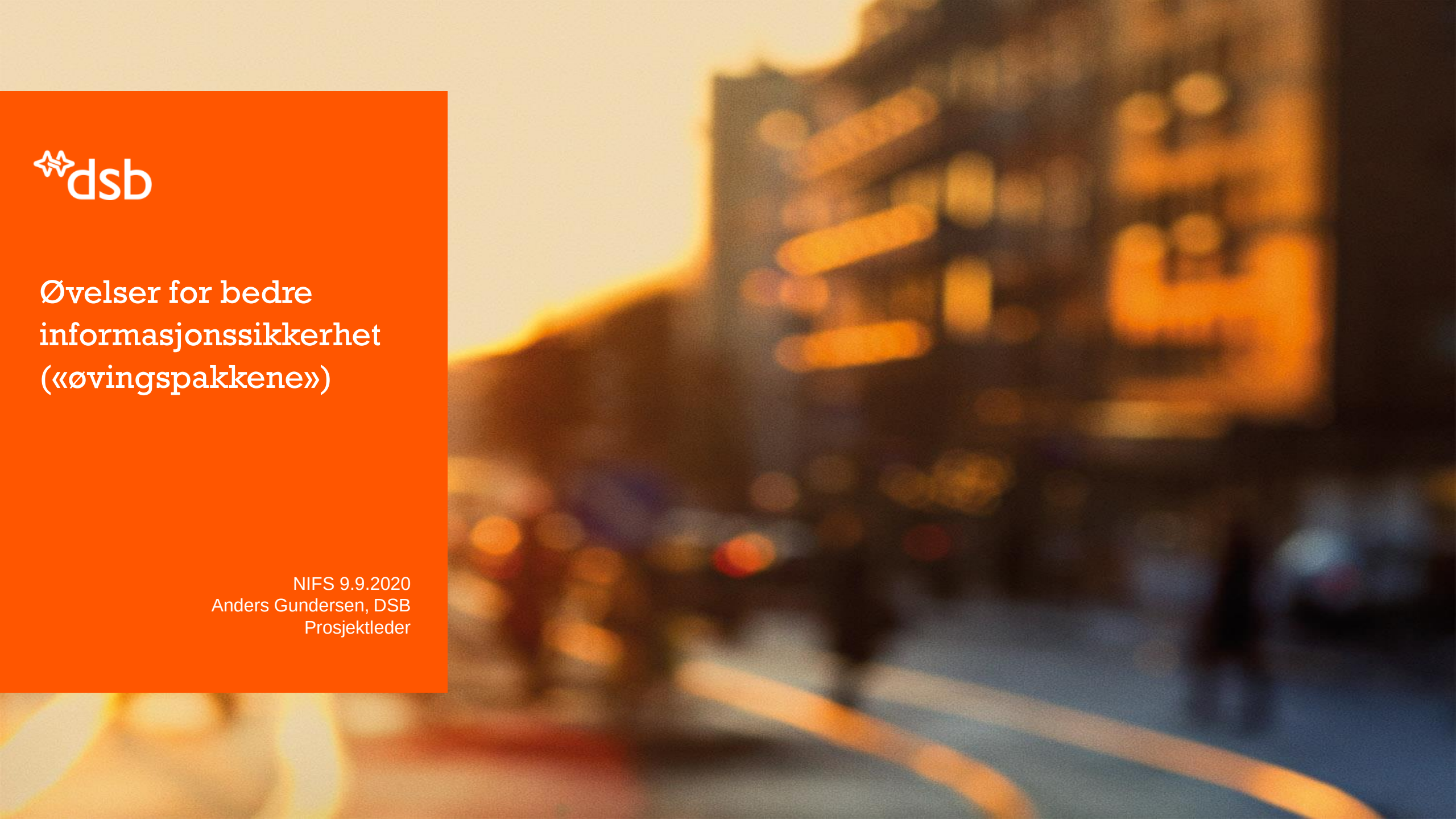

Samarbeidsprosjekt – oppfølging av anbefalinger i DIFI-rapport 2018:4

Analyser av…

- Styring og kontroll (internkontroll)
- Risikostyring
- Beredskap, øvelser og
- hendelseshåndtering
- Nasjonale felleskomponenter
- Sikkerhetskompetanse
- Sikkerhetskultur
- Etatsstyring

Prioriterte områder:

- Etatsstyring
- Sikkerhetskultur
- Kompetanse
- Øvelser
- Risiko

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Organisering

- Prosjektet slått sammen med Digital 2020
- FoU-midler fra JD med bestilling på en digital løsning
- Nye aktører inn i prosjektet

Prosjektgruppen

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Digitaliseringsdirektoratet
Norwegian Digitalisation Agency

NorSIS Norsk senter for informasjonssikring

NASJONAL SIKKERHETSMYNDIGHET

NTNU Kunnskap for en bedre verden

Mål

«Målet er å gjøre virksomhetene mer beredt til å håndtere informasjonssikkerhetshendelser ved å gi virksomhetene bedre verktøy for å øve på slike hendelser.»

Målgrupper

- Departementer
- Direktorater
- Fylkesmenn
- Kommuner

- Store bedrifter
- Små og mellomstore bedrifter
- Organisasjoner

dsb Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Prosjektleveranse («bestilling»)

- **Utvikle fire enkle øvingskonsept** **(…og vi har laget 12)**
- Basert på DSBs metodehefter for øvingsplanlegging
- Klart til bruk
  - «Ferdig planlagt»
  - Gjennomføring
  - Evaluering / hvordan evaluere
  - Veien videre
- Digitalt publisert

Omfang / avgrensing

- Små og enkle øvelser (diskusjonsøvelser/enkle spilløvelser)
- Spesifikke øvelser for det tekniske miljøet omfattes ikke av dette oppdraget
- Øvelsene skal treffe organisasjonen (ikke eksplisitt IT miljøene)
- Koordineres med planlegging av Digital 2020
- Leveranser skal være tilgjengelig for Nasjonal sikkerhetsmåned
- Vi forholder oss kun til ugradert materiale / tankegods

Lansering

- **Lansering i Sikkerhetsmåneden 2020 (oktober)**

- Markedsføring / forhåndsinformasjon om løsningen sendes ut i september
- Departementene – anmodes om å distribuere til underliggende virksomheter
- Fylkesmennene – anmodes om å distribuere til kommunene
- Kommunene anmodes om å distribuere internt, til frivillige organisasjoner og til lokale næringslivsaktører
- Næringslivsorganisasjonene anmodes om å distribuere til sine medlemsbedrifter

Digitaliseringsdirektoratet
Norwegian Digitalisation Agency

Neste NIFS møte
18. November

For spørsmål, ta kontakt med:
infosikkerhet@digdir.no